

Interview met onderzoeker, adviseur en docent prof. dr. Herman Eijsackers

'De bodem is broodnodig'

Herman Eijsackers vierde onlangs zijn 65e verjaardag. Hij heeft veertig jaar gewerkt op het snijvlak van onderzoek, beleid en onderwijs. Om dat moment te markeren vond Bodem een interview met haar vroegere redactievoorzitter op zijn plaats. Hoe is Herman in de bodemwereld verzeild geraakt? Wat deed 'Lekkerkerk' met hem? Op welk gebied voelde hij zich het meest thuis? Loopt Nederland voorop met het beschermen van de bodem? Hoe gaat het met de bodem? En gaat Herman het nu kalm aan doen?

Door Theo Edelman

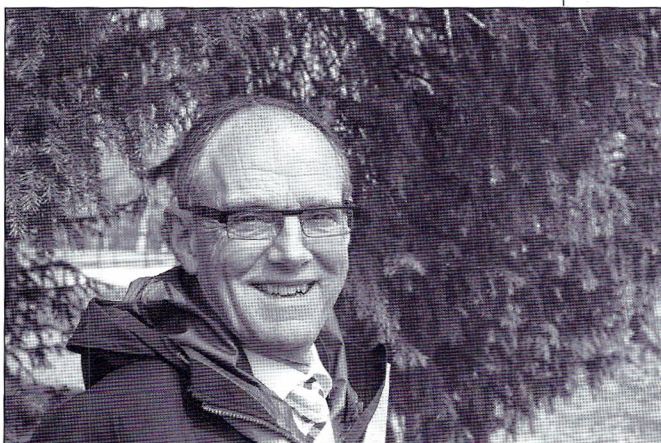
Over de auteur

ir. Th. Edelman is directeur van Bodemkundig Adviesbureau Edelman bv. Hij ontmoette Herman Eijsackers beroepsmatig bij het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, in de redactie van het tijdschrift Bodem en bij het Speerpuntprogramma Bodemonderzoek.

Zijn kamer in het hoofdgebouw van Wageningen Universiteit en Research is nog verre van opgeruimd. Clean desk is aan Herman voorbijgegaan. De vele stapels papier liggen overigens wel keurig geordend. 'Heb jij wel eens een review geschreven? Je bekijkt dan vaak meer dan honderd publicaties.' Herman is duidelijk niet bezig met zijn aanstaande pensionering. 'Ik ben ook helemaal niet van plan om afscheid te nemen. Ik ben nog met verschillende zaken bezig en heb nog allerlei plannen.'

HOE BEN JE BIJ HET ONDERWERP BODEMVERONTREINIGING BETROKKEN GERAAKT?

'Na mijn studie Ecologie in Leiden ben ik bij het Rijksinstituut voor Natuurbeheer gaan werken. Mijn baas gaf me de kans om mij breed op het milieuveld te oriënteren. Ik ben dus als generalist begonnen. Al snel ontdekte ik dat er weinig kennis op het gebied van de bodemverontreiniging bestond. Mijn collega Peter Doelman deed onderzoek naar de effecten van zware metalen op de bodemmicroflora. Ik ging de effecten van het bestrijdingsmid-

del 2,4,5-T bestuderen. Dat was toen een hot item vanwege toepassing in de oorlog in Vietnam.'

HOE HEB JE DE HAUSSE AAN ONTDEKKINGEN VAN GEVALLEN VAN BODEMVERONTREINIGING ROND 1980 ERVAREN?

'Ik heb de plotseling toegenomen aandacht als een kans ervaren en niet zozeer als een bevestiging van wat wij onderzoekstechnisch deden. Het Rijksinstituut voor Natuurbeheer kreeg veel support van het toenmalige ministerie van V&M en daarna VROM. Op het departement beseftte men dat er structurele kennis over de bodem moest komen, om de wetgeving en het beleid op dat gebied te kunnen onderbouwen. Dat heeft men vervolgens opgepakt met het Speerpuntprogramma Bodemonderzoek en het Programma Geïntegreerd Bodemonderzoek, waaraan ik leiding heb mogen geven.'

JE HEBT GEWERKT ALS ONDERZOEKER, BELEIDSADVISEUR EN DOCENT. WELKE POSITIE IS JE HET BEST BEVALLEN?

'Ik functioneer het liefste in een positie tussen onderzoek en beleid. Verder wil ik mijn kennis op het gebied van bodem en natuur graag overdragen. Ik wil dat wetenschappelijke bevindingen daadwerkelijk doordringen in de maatschappij. Gelijk hebben is goed, gelijk krijgen is belangrijker. Ook op dat gebied voel ik mij generalist. Ik voel geregeld de spagaat in deze tussenpositie. Maar daar is ook veel winst te halen voor het bereiken van milieudoelen, zoals nu in mijn functie als Chief Science Officer bij E&I. Mijn functie is vergelijkbaar met die van een koppelstreepje. Gelukkig wordt dat om mij heen gewaardeerd.'

IS DE SLAG VAN WETENSCHAP, BELEID EN TECHNIEK NAAR DE MAATSCHAPPIJ VOLDOENDE GEMAAKT?

'Daarover ben ik niet optimistisch. Zolang de meeste mensen niet begrijpen dat de bodem letterlijk en figuurlijk broodnodig is, is er onvoldoende besef dat je de bodem moet beschermen. Kijk eens hoeveel mensen hun tuin volledig betegelen. Welke perceptie hebben deze mensen eigenlijk bij bodem? Met SKB is de slag om 'bodem tussen de oren te krijgen' begonnen. Maar er is op dit gebied nog veel te doen. Ik kom daar later dit jaar zeker op terug tijdens de Peter Doelman lezing.'

HOE KWAM JE OP HET IDEE OM MET HET TIJDSCHRIFT BODEM EN HET CONGRES BODEMBREED TE STARTEN?

'Het feitelijk voorstel kwam eigenlijk van Wim Reij, toen voorzitter van de Programma Commissie Technologische bodembescherming. Hij wilde zo kennis beter laten doorstromen naar het beleid. Dat gaf de aanzet tot het tijdschrift Bodem. Het congres BodemBreed was een idee van Helenius Rogaar, secretaris van het Speerpuntprogramma Bodemonderzoek. Ik ben in mijn nopjes dat Bodem en BodemBreed nog steeds succesvol zijn. Dat zijn forse kersen op de taart, daar heb ik lol in.'

IS NEDERLAND OP BODEMGEBIED TOONAANGEVEND?

'Wij hadden ooit een voorsprong op het gebied van bodemkennis. Rond de affaire in Lekkerkerk waren er nauwelijks wetenschappelijke antwoorden op de gevoelens van onlust. Er is hard gewerkt om dat te veranderen. Dat heeft tot een forse voorsprong van Nederland geleid. Maar ik zie in het buitenland dat goede onderzoekers zich met de juiste onderwerpen bezig houden. Andere landen lopen onze voorsprong snel in. Nederland is zich aan het isoleren. Het gedraagt zich als het slimste jongetje uit de klas dat tegelijk behoorlijk eigenwijs is. Daardoor dreigen wij de boot te gaan missen. Het bodembeleid is echt nog niet klaar en beleidsonderbouwend onderzoek is hard nodig. Beleid en onderzoek behoren zich voortdurend te ontwikkelen. In Europees verband worden prachtige projecten rond bodem en natuur uitgevoerd, bijvoorbeeld over de relatie tussen bodem en klimaat en tussen bodem en voedselvoorziening. Daar is nog veel werk te doen. Nederland steekt daar helaas weinig energie in. Misschien komt dat doordat de problemen in Nederland meevallen vergeleken met de rest van de wereld.'

HOE GAAT HET VOLGENS JOU MET DE BODEM?

In Nederland gaat het prima met de bodem, zeker vergeleken met de situatie in 1980. De meest smerige plekken zijn aangepakt. Verder is de bodem in staat verontreinigende stoffen vast te leggen en af te breken. De chemische tijdbom waarover vroeger met enige vrees werd gesproken is duidelijk niet afgegaan. Vanuit het oogpunt van klimaat zitten wij veel gunstiger dan veel andere landen. De aride gronden die nu nog net wat voedsel kunnen produceren, zullen verder verdrogen. Op veel plaatsen zal het grondwaterpeil nog verder dalen, en het is nu al tientallen meters gedaald. Het zal moeilijk worden overall voedsel te produceren. De productiecapaciteit van de bodem over de gehele wereld bezien zal niet snel beperkt zijn, maar de goede gronden zijn niet evenredig over de aarde verdeeld. Er zal een enorm vervoersprobleem ontstaan. De landbouw zou zich nadrukkelijker met dit ruimtelijke probleem moeten bezig houden.'

WAT GA JE NA JE PENSIONERING DOEN?

Met verschillende activiteiten ga ik gewoon door. Binnen het ministerie van Energie, Landbouw en Innovatie bekleed ik al twee jaar de functie van Chief Science Officer. Het is mijn taak om de relatie tussen onderzoek en beleid te verbeteren en de kwaliteit van het onderzoek te borgen. Daarmee ga ik voorlopig gewoon door. Verder blijf ik colleges geven bij speciale cursussen van de Vrije Universiteit en begeleid ik nog steeds studentenonderzoek. Ik zie mezelf als een strategisch adviseur op het gebied van onder andere duurzaam bodembeheer.

ADVERTENTIE

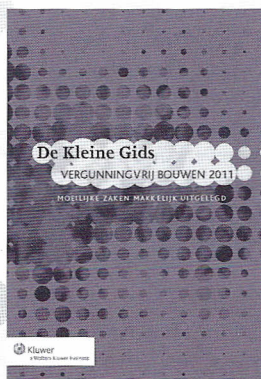
Kluwer

a Wolters Kluwer business

DE KLEINE GIDSEN

www.kluwer.nl/kleinegidsen

De Kleine Gids Vergunningvrij bouwen

Prijs € 17,50 (incl. btw)
ISBN 9789013078855
Editie 2011
Auteur Wico Ankersmit

Moeilijke zaken, makkelijk uitgelegd

Sinds 1 oktober 2010 mag een particulier, architect of aannemer onder voorwaarden bouwen in afwijking van het bestemmingsplan of bouwen zonder een omgevingsvergunning. In deze Kleine Gids worden de moeilijke zaken gemakkelijk uitgelegd. In een korte inleiding worden de doelstellingen van het vergunningvrij bouwen toegelicht en het wettelijk kader genoemd (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit omgevingsrecht). Daarna worden alle begrippen uitgelegd, zoals bijbehorend bouwwerk, hoofdgebouw of achtererfgebied. Vervolgens passeren alle mogelijke bouwwerken de revue, zoals dakkapellen en dakramen, kozijnen, erf- en perceelafscheidings, (schotel)antennes, etc.